

Biçimbilimsel Açıdan Japonca Katakana + Hiragana Birleşimlerinde Eylem Yapıları*

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÜMMÜHAN SÂRE USLU**

Öz

Japonca, birden fazla yazı sisteminin birlikte kullanıldığı nadir dillerden biridir. Japon Dili iç dinamiği sebebiyle üretkenlik seviyesi yüksek bir dil olma özelliği taşıırken, git gide yoğun bir değişim gösterme eğilimi de sergilemektedir. Bu çalışmada, Japoncada temel olarak yabancı kökenli sözcüklerin yazımı için kullanılan Katakana ile çekim ekleri ve dilbilgisi öğelerinin yazımı için kullanılan Hiragana'nın birleşmesiyle oluşan sözcük yapıları biçimbilimsel açıdan incelenmektedir. Özellikle eylem yapılarında farklı kombinasyonlarla oluşturulan bu sözcükler, günlük hayatta Genç Dili ifadeleri olarak sık kullanılan argo sözcükler sınıfında yer almaktadır. Bu bağlamda çalışmada, *Katakana (ad/eylem) + Hiragana (-ru eki)* birleşimlerinden meydana gelen sözcüklerin analizi yapılmış, yapısal özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Genç Dili ifadeleri, argo ve yeni-popüler sözcüklerin bir araya toplandığı üç ayrı matbu sözlükte yer alan kalıplaşmış bu sözcükler derlenmiş, sözcük türetme biçimleriyle açıklanarak çeşitli örneklerle araştırma desteklenmiştir. Sözcük analizi sonucunda, *Katakana (ad/eylem) + Hiragana (-ru eki)* birleşimleri birkaç farklı türeme biçimiyle karşımıza çıkmıştır. Kök olan Katakana sözcüğün, sadece ilk iki hecesi alınarak sözcüğü eylemleştirmek için kullanılan「ろ(-ru)」hecesinin eklenmesi ile oluşturulan yapılar çoğunluktadır. Modern Japoncada giderek artan bu birleşim yapıları, başka dillerden Japoncaya giren yabancı kökenli sözcükleri özümseme biçimini ve dilin evrimsel esnekliğini göstermektedir. Ayrıca bu araştırma Japoncanın hem dış etkilere açık hem de *biçimbilimsel olarak üretken* bir dil olduğu gerçeğini de yansıtmaktadır.

Anahtar sözcükler: Katakana, Hiragana, genç dili, kısaltmalar, biçimbilim, eylem yapısı

Verb Structures in Japanese Katakana + Hiragana Combinations in Terms of A Morphological Perspective

Abstract

Japanese is one of the rare languages where more than one writing system is used together. While the Japanese language brings the characteristic of being a language which has a high level of productivity in consequence of its internal dynamics, it also exhibits a tendency to show intense change even more. In this study, word structures combining with Katakana, which is used for writing foreign-origin words basically in Japanese, and Hiragana, which is used for writing

*Bu çalışma, 18-20 Mayıs 2025 tarihleri arasında çevrimiçi olarak gerçekleştirilen II. Uluslararası Altayistik Sempozyumu'nda "Japonca Katakana + Hiragana Birleşimlerinde Biçimbilimsel Açıdan Sözcük Yapıları" başlığıyla özet bildirisi olarak sunulmuştur.

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, u.sareuslu@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8890-3957.

Gönderim tarihi: 12 Mayıs 2025

Kabul tarihi: 8 Temmuz 2025

inflectional suffixes and grammatical elements, have been examined from a morphological perspective. These words that are formed with different combinations especially in verb structures are included in the taxon of slang words frequently used as Youth Language expressions in daily life. In this regard, the analysis of words formed by the combinations of Katakana (noun/verb) + Hiragana (-ru suffix) was carried out, and their structural features have been tried to be identified in this study. These formulaic words, which are included in three separate printed dictionaries where Youth Language expressions, slang and new-popular words are collected, have been gleaned and the research was supported with various examples by explaining with word derivation forms. As a result of the word analysis, the combinations of Katakana (noun/verb) + Hiragana (-ru suffix) have emerged with several different derivations. By taking only the first two syllables of Katakana word that is root, the structures formed by adding the syllable 「る(-ru)」 which is used to make the word a verb. These combination structures which are gradually increasing in modern Japanese show the manner of assimilation of foreign-origin words that slipped into Japanese from other languages and the language's evolutionary flexibility. Additionally, this research has also reflected the fact that Japanese is both open to external influences and a morphologically productive language.

Keywords: Katakana, Hiragana, youth language, abbreviations, morphology, verb structure

GİRİŞ

Her dilde zamanla yeni sözcüklerin oluşumu beklenen bir olgudur. Zamanla evirilen türlü sözcükler, kullanıldıkları dönemlerin dil özelliklerini yansıtan aynalar gibidir. Bu değişimlerden doğal olarak hemen hemen her dil etkilenmektedir.

Türkçede *check etmek*, *efor sarf etmek* şeklinde yabancı bir sözcükle Türkçe bir eylemin birleşiminden oluşan yapılar günlük hayatta kullanılır hâle gelmiştir. Dilimizde yer edinen bu tür yabancı sözcüklerin dil kirliliğine yol açtığı yönünde çeşitli eleştiriler yapılmakta ve bu sözcüklerin çoğunluğu Türkçe sözlüklerde yer almamaktadır.

Tıpkı bunun gibi Japoncada da 「チェックする(chekku-suru)(to check)」 şeklinde Katakana (ad/eylem) + Hiragana (suru-yapmak eylemi) yapısıyla oluşturulan sözcükler bulunmaktadır. Japonca, yazı sisteminde Kanji¹, Hiragana, Katakana ve Latin alfabesini (Rōmaji) birlikte kullanan bir dildir. Özellikle iki temel hece alfabesi olan *Katakana* ve *Hiragana* hecelerinin birleştirilmesi ile oluşturulan bu tür sözcükler genç Japonların konuşmasında ve yazı dilinde büyük bir hacme sahiptir. Esasında geleneksel olarak Japonca kökenli sözcükler, dilbilgisi öğeleri ve ekler *Hiragana* alfabesi ile ifade edilirken; İngilizce-Almanca gibi yabancı dilden gelen alıntı sözcükler, teknik terimler ile yansıma sözcükleri ifade etmek için ve bazen de vurgu amaçlı *Katakana* alfabesi sıklıkla kullanılmaktadır. Günümüz Japoncasında Katakana köklerine Hiragana çekim eklerinin getirilmesiyle oluşan bu yapılar, dilin doğal sözcük üretim mekanizmaları arasında yer almaya başlamıştır. Bugün ise Katakana ve Hiragana'nın bir arada kullanıldığı sözcük türleri çarpıcı bir

¹ Çince'den Japoncaya girmiş yazı karakterlerine verilen addır.

yoğunluğa ulaşmıştır. Bu tür sözcük yapıları özellikle modern Japoncada *yeni türetilmiş* ya da *yabancı kökenli sözcüklerde* oldukça yaygındır.

Japoncada sözcük yapım yollarında birçok alfabetik kombinasyonun kullanıldığı görülmektedir. Çoğunlukla Genç Dili olarak adlandırılan 「若者言葉(wakamono kotoba)」 ifadelerinde karşılaşılan bu kombinasyonlara en iyi örnek, Katakana (ad/eylem) + Hiragana (suru-yapmak eylemi) yapısıyla oluşturulan eylemlerin kısaltmalarıdır. Örneğin; “gösteriş yapmak” anlamına gelen (アピ^ル) apiru eylemi biçimsel olarak (アピ^{ール}する) apiru² suru eyleminin baştaki ilk iki hecesi ve son hecesinin alınarak kısaltılması yöntemiyle oluşturulmuş bir sözcüktür. Yine Katakana (kök) + Hiragana (-ru) kombinasyonuyla oluşturulan yansıma sözcüklerde de bu kısaltma yapılarının kullanıldığı görülmektedir. Sözcük biçimi olarak esasen orijinal haliyle 「ボコ^ニ する(bokoboko-ni suru)」 şeklinde olan ikilemeden oluşmuş bu eylem, kısaltılmış haliyle “dövmek, pataklamak” anlamındaki 「ボコ^ル(bokoru)」 biçimine dönüştürülerek, yeni bir eylem olarak karşımıza çıkmaktadır. Japoncada 「擬音語・擬態語(giongo / gitaigo)」 adı verilen, aynı ses hecelerinin tekrarlanmasıyla oluşan ve ikileme türüne giren *yansıma-ikileme sözcükler* de bu değişime uğrayan ve gençlerin günlük yaşamda yoğun olarak kullandığı dil ifadelerine dâhil edilmektedir.

Genç Dili’nin bir alt dili olarak ele alınan Kısaltma Dili 「略語(ryakugo)」’ndeki örneklerle sadece eylemlerde değil adlarda ve önadlarda da sıklıkla rastlanmaktadır. Eylemlerle benzer biçimsel yapıya sahip Katakana (önad kök) + Hiragana (-i) yazımıyla “sinir bozucu” anlamına gelen (ウザ^い) uzai ve “nadir” anlamına gelen (レア^い) reai gibi önadlar karşımıza çıkmaktadır. Japoncadaki -i önadları 「い形容詞(-i keiyōshi)」nın sonunda görülen -i hecesi bu biçimdeki bir sözcükte, iki Katakana heceden sonra kullanılarak sıfatlaştırılmış bir yapıya bürünmüştür. Önad ve eylemlerde Katakana (kök) + Hiragana (ek) oluşumu daha çok dikkat çekmektedir. Adlar da ise anlamı “bebeklik” olan (バブ^み) babumi örneği, yine bu yapıya sahip internet argosu olarak kullanılan sözcüklerdendir.

Japoncadaki bu sistemler arasında iki farklı yazı sisteminin birleşerek oluşturduğu sözcük yapılarının biçimbilimsel (morfolojik) özellikleri de bu alanda dikkat çeken konulardan biridir. Duygu Kamacı Gencer (2020, s. 279-281), birçok farklı çalışma alanında karşımıza çıkan ve ayrıca dilbilimin temel alt alanlarından biri olan *biçimbilim (morphology)* kavramını, *en kapsamlı şekilde biçimlerin incelenmesi* olarak tanımlamıştır. 1860’lı yıllardan itibaren dilbilimi alanında kullanılmaya başlanan bu terimin, sözcüklerin iç yapıları ve oluşumları ile bu sözcüklerin oluşumunda yer alan zihinsel düzenekleri açıklayan bilim dalı olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Dilbilimciler tarafından yapılan biçimbilimsel incelemelerin amacının dünya dillerini doğru ve tutarlı bir şekilde çözümleyerek, dünya genelinde bir dil tipolojisi geliştirmek ve dilbilimsel olguların doğasıyla ilişkili araştırmalar yapmak olduğunu vurgulamıştır.

Japonca biçimbilim; dil biliminin önemli bir alt dalıdır ve Japoncanın yapısıyla birlikte türlü sözcük formlarını inceleyerek morfolojik analizler yapar. Japoncanın kendine özgü biçimbilimsel

² Bu çalışmada, Japonca sözcüklerin Türkçede yazılışı (transkripsiyon) için *Hebon-shiki* (Hepburn yöntemi) kullanılmıştır. A, i, u, e, o seslerinin üzerinde bulunan çizgiler o harflerin uzatma simgesidir ve harflerin iki uzatma sesiyle telaffuz edildiğine işaret eder. Örneğin; i sesi için kullanılan uzun ses yazımı ii = ī şeklindedir. Ayrıntılı bilgi için bk. <https://esinesen.com/tag/japonca-transkripsiyon-sorunlari/> (Erişim Tarihi: 12.04.2025)

özellikleri, dilbilimsel araştırmaların yanı sıra Doğal Dil İşleme³ alanında da önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Özellikle, "Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese (Çağdaş Yazılı Japoncanın Dengeli Derlemesi)" adlı çalışmada, Japoncaya özgü morfolojik bilgiler içeren geniş ölçekli bir derlemenin oluşturulması hedeflenmiştir. (Maekawa vd., 2014, s. 345-371). Bu külliyat, Japonca morfolojik analizi için önemli bir referans noktası sunmaktadır.

Japoncanın dünya dilleri arasında önemli bir yeri olduğu aşikârdır. Japon Dili, sadece ülke genelinde konuşulan ulusal bir dil olmakla kalmayıp, dünya genelinde de konuşulan önemli bir iletişim aracı ve kültürel bir köprü işlevi gören zengin bir dildir. Gençler arasındaki popüler kültür öğelerinden sayılan anime ve manga kültürünün etkileriyle, Japoncaya olan ilgi gün geçtikçe artmakta ve bu etki sayesinde Japonca dikkat çeken bir dil haline gelmektedir. Bu öğeler, bilgisayar ve akıllı telefon nesli gençlerin, böyle ilginç yabancı bir dili öğrenmeye karşı olan motivasyonlarının da artmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda *Genç Dili* alanında yapılan araştırmalar önem kazanmaktadır.

Japon dilbilimcilerin bu alanda pek çok önemli çalışmaları mevcuttur. Bunların içerisinde en bilinen araştırmacılardan biri olan Haruo Kubozono, Genç Dili'nin dilsel yapısı ile ilgili yaptığı incelemesinde söz konusu araştırma hakkında aşağıdaki şekilde bahsetmiştir.

"Gençler için 「マク る (makuru)=McDonald'a gitmek (hamburger satın almak) 」 anlamına gelen bir kısaltmadır ancak bu orta yaşlıların kullandığı bir ifade değildir. 「ま くる (makuru) 」 sadece kıyafetleri katlama eylemini ifade eder. Örneğin kolları sıvamak, eteği kıvrırmak gibi. Genç Dili argosunda 「マク る (makuru) 」 gibi adların kısaltılmasıyla türetilen birçok eylem vardır. Temel olarak, adın başındaki ilk iki hece alınarak bunlara 「る (-ru)」 eklenip oluşturulan biçimlerdir. (Hece; bir Katakana karakterine karşılık gelen fonetik bir birimdir).

(3) 「コピー (kopiru)(コピー), ビリル (biriru)(ビリヤード), スタバる (sutabaru)(スター バックス) 」

.... Hem geçmişte hem de günümüzde Genç Dili'nde görülen kısaltmalar, *sözcük oluşturma kurallarına* sadık bir şekilde uymaktadır. Bu kurallardan biri, diğer kısaltmaların oluşturulma sürecinde olduğu gibi 「uzun ve sık kullanılan sözcükleri kısalt」 şeklinde belirtilen bir koşula sahiptir. Genç Dili'nde 「sözcüğün baş kısmını bırak」 şeklindeki evrensel kurala da uyulmaktadır." (2006, s. 53-54)

Türk araştırmacılar içerisinde ise Ümmühan Sâre Çiftçi (2023, s. 105-124), Japoncadaki Genç Dili⁴ ve bu dil sınıfına giren alt dil sınıflarını (*Kısaltma Dili, Yeni ve Popüler Dil, Argo ve Sokak Dili*) ele almış, bu dil gruplarının oluşturulma biçimleri ile eylem, ad, önad gibi sözcük türlerinin nasıl

³ Doğal Dil İşleme (NLP); Herhangi doğal bir dilde yazılmış metindeki yazım yanlışlarını düzeltmek veya metnin bilgisayar tarafından okunmasını, anlaşılmasını, özetinin çıkarılmasını, seslendirilmesini, yazılı veya sesli sorularının yanıtlanmasını, diller arasında çevirisinin yapılabilmesini sağlamak için o dilin özelliklerini bilgisayara tanıtma ve işlenebilecek biçime dönüştürme. (Tdk <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi 20.04.2025))

⁴ Yonekawa (1996: 14) Genç Dili'ni: "Gençlik Dili; ortaokul çağındaki öğrencilerden başlayarak 30'lu yaşlardaki erkek ve kadınların, kendi aralarında diyalog hızlandırma, eğlenme, karşılıklı yardımlaşma, imaj aktarma, esnetme, yerleştirme gibi şeyler için kullandığı, standarttan özgür ve eğlence özelliği taşıyan özel sözcükler ile anlatımlardır. Sözcüklerin teker teker kişinin kullanımı ve dil algısı yönünden oldukça farklılıkları vardır. Ve çağa göre değişirler. Buna Genç Dili de denir" şeklinde tanımlamıştır. (Aktaran: Çiftçi, 2023:107)

bir değişime uğrayarak canlı dile kazandırıldığını tablolar halinde incelenmiştir. Bu tabloların içerisinde çalışmaya konu olan Katakana (kök) + Hiragana (ek) kombinasyonuna da rastlanmaktadır. Ve nitekim bu tür bir yapının Genç Dili olarak kabul edildiği düşünülmektedir. Hiragana+Katakana, Hiragana+Kanji, Katakana+Kanji kısaltmaları olarak karşımıza çıkan bu çeşitli birleşimlerde en çok eylemleştirilmiş sözcük türleri dikkat çekmektedir. Ayrıca bu çalışma Genç Dili alanında yapılan ilk ve tek çalışma olma özelliğini de taşımaktadır.

Türkçedeki kullanımın aksine, Japoncada yabancı sözcükler hem katakana ile yazılmakta hem de yabancı sözcükler sözlüğü (gairaigo jiten) ya da günlük sözlüklerde açıklamalı olarak yer bulmaktadır. Dahası ikinci dil olarak Japonca öğretiminde de bu tür sözcükler yazımları ve kullanımlarıyla birlikte ders kitaplarında verilmektedir.⁵ Japoncada Genç Dili ifadeleri olarak matbu sözlüklerde ve internet sözlüklerinde bu sözcükler taşıdıkları özgün biçimsel özelliklerle yer almakta ve sosyal medya platformları ile birçok telefon uygulamalarında gençler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Anime ve manga yazarları tarafından da bu yapıdaki birleşimlerden türetilen sözcüklerin eser yazımlarında tercih edildiği görülmektedir. Çalışmada, bu tür sözcüklerin bulunduğu ilgili Japonca matbu sözlükler inceleme-bulgular kısmında belirtilmiş ve sözlükler *içerik analizi* yöntemiyle incelenerek tek tek taranmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Katakana ile yazılan kök sözcükler ve Hiragana ile yazılan eklerin birleşerek oluşturduğu Japoncaya özgü bu tür bir yapının biçimbilimsel analizini yapmaktır. Japoncada yer edinmiş İngilizce ve başka yabancı dillerden Katakana hece sistemine çevrilmiş sözcüklere, Hiragana hece sistemindeki 「る(-ru)」 ekinin eklenmesiyle oluşturulmuş eylem grubu esas alınacaktır. Çalışmada dolayısıyla yansıma sözcükler, adlar ve önadlarda da rastlanan bu birleşimlerden bahsedilmeyecektir. Söz konusu birleşimlerin biçimbilimsel yapıları incelenerek, *eylem türetimi*, *çekim yapıları*, *anlamları* ve *yeni sözcük oluşumu* bağlamında değerlendirmeler yapılmaya çalışılacaktır. Ayrıca Genç Dili, Argo Dil ile Yeni ve Popüler Dil sözlükleri taranarak, bu sözlüklerde yer alan Katakana (ad/eylem) + Hiragana (-ru) yazımıyla kullanımı kabul görmüş eylemler tablolastırılacaktır. Bu nedenle, Japoncada bu yapıya sahip yeni sözcüklerin oluşturulma standardını incelemek adına bu çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

1. BİRLEŞİM SÖZCÜKLERİN BİÇİMBİLİMSEL ANALİZİ VE KURAM

Biçimbilimsel analiz, doğal dillerin kategorilere ayrılması ve incelenmesi ile dilbilimde sözcük yapıları ve morfolojik unsurların incelenmesi için temel bir yöntemdir. Gülşen Eryiğit (2016, s.2)'de Biçimbilimsel çözümlemenin (analizin) Doğal Dil İşleme'nin en temel seviyelerinden biri olduğundan bahsedilmiş, bu işleme bir sözcüğün en küçük anlamlı birimleri olan biçimbirimlerin (morfemlerin) ortaya çıkarılması ve sözcük yapısının analiz edilmesinin hedeflendiği belirtilmiştir. Ayrıca, işlemden sözcüğü meydana getiren morfemlerin birbirinden ayrılması durumundan yola çıkılarak, bu işleme Biçimbilimsel Ayrışma adının verildiği de vurgulanmıştır.

Japoncadaki Katakana (ad/eylem) + Hiragana (suru-yapmak eylemi) sistemlerinin birleşimi, bu analiz bakımından zengin bir zemin oluşturmaktadır. Morfolojik analizler, sözcüklerin kökleri,

⁵ 中級へ行こう (chūkyū he ikō) ve 中級を学ぼう (chūkyū wo manabō) adlı ders kitaplarında bu yapıya ait eylemlere rastlanmaktadır.

ekleri ve çeşitli yapısal bileşenleri arasındaki ilişkileri inceleyerek, sözcüklerin nasıl oluştuğunu, nasıl değişime uğradığını ve nasıl anlam kazandığını ortaya koymaktadır. Japonca'nın Katakana ve Hiragana sistemleri, dilin fonetik yapısını yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda yazılı ve sözlü ifadeler arasındaki etkileşimi de zenginleştirmektedir. Fonoloji (sesbilim) 「音韻論(oninron)」 alanında da “suru→-ru” biçimindeki kısaltmalar önemli konular arasına girmekte, (3)'teki 「スタバ + る (sutaba+ru)」 gibi sözcüğün ilk üç hecesinin kullanıldığı örneklerle de karşımıza çıkmaktadır. Ancak bunlar, fonoloji açısından açıklanabilen istisnalardır. (Kubozono, 2006, s. 54).

Biçimbilimsel analiz yöntemleri arasında morfolojik ayrıştırma, türetim ve yapılandırma süreçleri özellikle Japonca sözcüklerin yapısını anlamak için büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca Japonca'nın kendine özgü yapısal özellikleri birçok dilde bulunmayan morfolojik ilişkileri ve sözcük yaratımını da yansıtmaktadır. Dolayısıyla biçimbilimsel analiz, dilin iç dinamiklerini ve çok katmanlı yapısını ortaya koyarak, Japoncadaki dil kültürü ve toplumun sosyolojik yapısı hakkında da derinlemesine bilgiler sunmakta etkin bir rol oynamaktadır.

Noam Chomsky'nin 1950'li yıllarda ortaya koyduğu *Üretici Dilbilgisi Kuramı* dilin yapısını anlamaya yönelik bir dilbilim teorisidir. Üretici dilbilgisi kuramı dilbilgisini, belirli bir dilde gramer tümceleri oluşturan sözcüklerin tam olarak bu kombinasyonlarını üreten bir kurallar sistemi olarak görür. Bu, istenildiği kadar uzun olabilen belirsiz sayıda tümce üretmek için tekrar tekrar uygulanabilen açık kurallar sistemidir.⁶

Fatih Müldür (2016, s.62)'ün Chomsky'nin Üretici Dilbilgisi Kuramı üzerine yaptığı çalışmasında, Chomsky'nin dilbilgisel yapılarda ve tümcelerde *mekanik* olarak üretilen bir modelin oluşturulmasını önerdiği belirtilmiştir.

Chomsky'nin bu kuramından yola çıkılarak, çeşitli kombinasyonlarla tümce üretmek için uygulanan kurallar sistemi gibi, Japoncadaki bu yapıya sahip sözcüklerin üretilmesinde de mekanik bir modelin uygulandığı sabit bir kural olabileceği düşünülmektedir.

Diğer yandan, A. Sumru Özsoy (1997, s.9-11) Üretici Dilbilgisi Kuramı'nın geçirdiği evreleri aşağıdaki gibi sıralamaktadır.

- (1) Ölçünlü Kuram
- (2) Genişletilmiş Ölçünlü Kuram
- (3) İlkeler ve Parametreler Kuramı (Yönetim ve Bağlama Kuramı)
- (4) Minimalist Yaklaşım

Kuramların sonuncusu olan *Minimalist Yaklaşım* (1992)'da "birleş" oluşumundan bahsedilmekte, bazı sözdizimsel ilkelerdeki kısıtlamalar sayesinde evrensel dilbilgisinin dile özel bütün özelliklerinden arınmasının sağlanmaya çalışıldığı vurgulanmaktadır. Bu kuramın temel amacı; dil yapısının, doğada mümkün olan en yalın (minimal) şekilde nasıl organize olduğunu açıklamaktır. Kısacası dilbilgisel yapılar, gereksiz hiçbir öge içermemelidir.

Chomsky'nin önceki teorilerini sadeleştiren bir yaklaşım olan *Minimalist Yaklaşım*dan hareketle, Japoncadaki bu yapının oluşturulma amacının da minimalist bakış açısından

⁶ <http://www.dilbilimi.net/kuramlar.htm> (Erişim Tarihi: 09.05.2025)

kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda minimalizmin bakış açısıyla, söz konusu yapıdan oluşan her bir eylem ele alınarak, sözlüklerde yer alan bu alıntı sözcükler eylem grupları halinde derlenecektir.

2. İNCELEME VE BULGULAR

Her dilin kendine özgü yeni sözcükler üretmesi işleviyle sözcük oluşumları, kendi içinde bir türetme morfolojisine sahiptir. *Türetme morfolojisi*, kendi iç yapısı olan yeni sözcükler meydana getirir. Fakat bu yeni sözcük yapımları kişinin zihinsel sözlüğünde yer alabilir veya yer almayabilir. Çoğu zaman uygun bir türetim ekiyle oluşturulmuş bir sözcüğün sözlükte yer alması beklenir. (Erdem, 2014, s. 142)

Japoncada özellikle İngilizce sözcükler esas alınarak oluşturulmuş söz konusu bu biçime sahip sözcüklere 「和製英語 (wasei-eigo)」 denilmektedir. Daijirin Sözlüğü (2019)'nde bu sözcüğün tanımı şu şekilde verilmiştir. *Japon yapımı İngilizce*; İngilizce sözcükler esas alınarak, oluşturulmuş İngilizce nüanslı Japon yapımı sözcüklerdir. Başka bir deyişle, Japonların İngilizce sözcüklerin anlamlarını İngilizceye benzeyecek şekilde yorumlayarak oluşturdukları melez sözcüklerdir de diyebiliriz.

Japon yapımı İngilizce sözcük türüne giren bu özel yapıya örnek olarak, Katakana (kök) + Hiragana (ek) kombinasyonlarında görülen *eylem çeşitleri ve türetimleri* aşağıdaki gibi verilebilir.

a. *Katakana Kök (ad/eylem) + する/やる*→ İngilizce veya başka dillerden Japoncaya giren, tek başına anlam taşıyan yabancı kökenli ad ya da eylemler, Japoncadaki 「する (suru)(yapmak)」 yardımcı eylemi ile eylemleştirilir.

Örn.1 ドライブ + する (doraibu suru – araba kullanmak)

ドライブ 「katakana, “drive”(ing)⁷」 + する 「hiragana, “yapmak”(jap)」 (sürüş yapmak)

Örn.2 スポーツ + やる (supōtsu yaru – spor yapmak)

スポーツ 「katakana, “sport”(ing) + やる⁸ 「hiragana, “yapmak”(jap)」

b. *Katakana Kök (ad/eylem) + İstek Kipi*→ Bir eylemi yapmak istemek ifadesi 「～たい (-tai)」 istek kipiyle eylemlerin birleşiminden elde edilir.

Örn.3 プレー + したい (purei shitai – oynamak)

プレー 「katakana, “play”(ing)」 + したい 「hiragana, “yapmak istemek”(jap)」

⁷Dil ve Lehçe Kısaltmaları (Tdk)

<https://sozluk.gov.tr/dosyalar/Ko%CC%88kenBilgisiSo%CC%88zlu%CC%88kDocs/Dil%20ve%20Leh%C3%A7e%20K%C4%B1saltmalar%C4%B1.pdf> (Erişim Tarihi: 14.04.2025)

⁸Yapmak anlamına gelen やる(yaru)eylemi する(suru)eylemi ile aynı anlamdadır. Fakat やる(yaru) eylemi する(suru) eylemine göre resmi olmayan, biraz da konuşma diline özgü bir eylemdir.

c. *Katakana Kök (ad/eylem)* + できる/している → Beceri ve durum bildiren karma yapılarla birleşerek eylem görevi görür. Bu yapıdakiler yetenek bildirimi ve süreç anlatımını ifade eder.

Örn.4 プリントできる (purinto dekiru – çıktı alabilmek)

プリント 「katakana, “print”(ing)」 + できる 「hiragana, “yapabilmek”(jap)」

-Yabancı kökenli ad ya da eylemlerin, eylem çekimleriyle kullanımı da mevcuttur.

Örn.5 サボっている (sabet-te iru – kaytarıyor, tembellik yapıyor)

サボる 「katakana, “sabotare”(ital)」 + -ている 「hiragana, “-iyor/-iyor”(jap)」

d. *Katakana Kök (ad/eylem)* + る → Yabancı kökenli ad ya da eylemlerin, Katakana okunuşlarındaki ilk iki veya ilk üç hecenin alınarak 「すゝ(suru)(yapmak)」 ya da 「とゝ(toru)(almak)」 gibi eylemlerin son hecesi olan 「る(-ru)」 hecesi ile birleşiminden yeni bir eylem türetilir. Japoncada yabancı kökenli sözcükler eylemleştirilirken 「る(-ru)」 hecesinin eklenmesi kuralı vardır. Bu eylemler çoğunlukla 「る(-ru)」 hecesinden kaynaklı olarak standart Japonca eylem çekim sistemine dâhil edilir. Birbirinden bağımsız iki biçimbirimin (morfem) bir araya gelerek oluşturduğu bu tür yapıların günlük konuşma dili ve genç dilinde kullanımı yoğun bir hacme sahiptir.

Örn.6 ミステーク (を) + する → ミスる (misu-ru)(hata yapmak)

ミステーク 「katakana, “mistake”(ing)」 + (wo)⁹ + する 「hiragana, “yapmak”(jap)」

Örn.7 メモ (を) + とる → メモる (memo-ru)(not almak/not tutmak)

メモ 「katakana, “memo”(ing)」 + (wo) + とる 「hiragana, “almak”(jap)」

Örn.8 パニック + する → パニクる (paniku-ru)(panik yapmak)

パニック 「katakana, “panic”(ing)」 + (wo) + する 「hiragana, “yapmak”(jap)」

Yukarıda çeşitli örnekleri verilen yapının günümüz medyasında ve popüler kültürde sık kullanım alanları, anime ve manga dili ayrıca Twitter, Line gibi sık kullanılan sosyal medya platformları diyebiliriz. Bu eylemler, Japoncada Genç Dili ifadeleri olarak matbu sözlüklerde ve internet sözlüklerinde çoktan yerini almış, standart sözcük kategorisinde kullanımları kabul edilmiştir. Tablo 1’de Nihongo Zokugo Daijiten (2003) (Japonca Argo Sözcükler Sözlüğü), Wakamono Kotoba Jiten (2005) (Genç Dili Sözlüğü) ve Heisei no Shingo Ryūkōgo Jiten (2019) (Heisei Dönemi¹⁰Yeni ve Popüler Sözcükler Sözlüğü)’de yer alan söz konusu eylemler Japoncadaki alfabetik sıraya göre verilmiştir.

⁹を(wo) hecesi; Japoncadaki başlıca ilgeçlerden biri olup, tümcede nesneyi belirtme görevinde kullanılır. Özellikle konuşma dilinde diyalog içinde düşürülerek kullanılmadığı durumlar da görülmektedir.

¹⁰ Heisei Dönemi; Japonya tarihinde 8 Ocak 1989-30 Nisan 2019 tarihleri arasında İmparator Akihito’nun saltanatını kapsayan dönemdir.

Tablo 1: Katakana Kök (ad/eylem) + 「る (-ru)」 Kombinasyonu

Kısaltma Sözcük	Biçimsel Japonca Açılımı	Kaynak İngilizce Sözcük	Türkçe Anlamı
アジる (ajiru)	アジテーションする	agitation	duygu sömürüsü yapmak
アピる (apiru)	アピール+ する	appeal	gösteriş yapmak
エスる (esuru)	エスケープする	escape	kaçmak, firar etmek
エンビる (enbiru)	エンビー	envy	kıskançlık, kıskanmak
オルグる (oruguru)	オルガナイザー、オー ガナイズする	organize	organize etmek, düzenlemek
オケる (okeru)	カラオケをする	karaoke	karaoke yapmak
カフェる (kaferu)	カフェに行く・お茶す る	cafe	kafeye gidip, çay içmek
ガスる (gasuru)	ガストに行く	Gusto	Gusto restoranına gitmek
ギャグる (gyaguru)	ギャグをする	gag	şaka yapmak
ググる (guguru)	グーグルで検索する	Google	Google'da arama yapmak
ゲトる (getoru)	ゲットする	get	elde etmek
ゲバる (gebaru) * ¹¹	ゲバルト	violence "gewalt"(Alm)	şiddet uygulamak
コスめる (kosumeru)	コスメチック	cosmetic	makyaj yapmak
コピる (kopiru)	コピーする	copy	fotokopi çekmek
コンパる (konparu)	コンパニーのパーティ ーに行く	company party	şirket partisine gitmek
サボる (saboru) *	サボタージュする	sabotage "sabotare" (Ital)	kaytarmak, tembellik etmek
シャワる (shawaru)	シャワーを浴びる	shower	duş almak
ジゴマる (jigomaru) *	ジゴマのように悪性の いたずらをする	"Zigomar "(Fr)	Zigomar gibi kötü şakalar yapmak
ジャズる (jazuru)	ジャズを踊る ジャズを演奏する	Jazz	Caz dansı yapmak. Caz çalmak.
ジャムる (jamuru)	ジャム	jam	sıkışmak, takılmak, kısılmak
スタンバる	スタンバイする	standby	hazır olmak, beklemek

¹¹ *işaretinin olduğu eylemler köken olarak İngilizce dışındaki başka yabancı dillerden Japoncaya girmiş alıntı sözcükleri belirtmektedir.

(sutanbaru)			
スペクする (supekuru)	スペキュレーション	speculation	spekülasyon yapmak
ソプラる (sopuraru) *	ソプラノで歌う	“soprano” (Ital)	tiz ve yüksek ses çıkarmak
タクる (takuru)	タクシーに乗る	taxi	taksiye binmek
タバる (tabaru)	タバコを吸う	tobacco	tütün (sigara) içmek
タピる ¹² (tapiru)	タピオカティーを飲む	tapioca tea	baloncuklu çay içmek
チップる (chippuru)	チップをやる	tip	bahşış vermek
トラブる (toraburu)	トラブルを起こす	trouble	sorun çıkarmak
ダビる (dabiru)	ダビングする	dubbing	dublaj yapmak
ダフる (dafuru)	ダフ・ボールを打ち損ねる	duff	topu kaçırmak, golf topuyla hatalı oynamak
ダブる (daburu)	ダブルにする	double	üst üste yapmak
ディスる (disuru)	ディスリスペクトする	disrespect	saygısızlık yapmak, küçümsemek
デコる (dekoru)	デコレーションする	decoration	dekorasyon yapmak, süslemek
デニる (deniru)	デニーズに行き食べ	Denny's	Denny's restoranına gidip yemek yemek
デブる (deburu)	ランデブーする デートする	rendezvous	randevu yerinde buluşmak
デモクラチる (demokurachiru)	デモクラチック	democratic	demokratik olmak
デモる (demoru)	デモンストレーション をする。デモをする	demonstration	gösteri yapmak
ネグる (neguru)	ネグレクト	neglect	görmezden gelmek, ihmal etmek
ハゲる (hageru)	ハーゲンダッツのアイスクリームを食べに行く	Häagen-Dazs	Häagen-Dazsa dondurma yemeye gitmek
ハモる (hamoru)	ハーモニーを作る	harmoni	uyum sağlamak, ahenkle çalmak
バグる (baguru)	バグを起こす	bug	arıza yapmak, hata vermek
ビニる (biniru)	コンビニを利用する	convenience store	7/24 açık marketi kullanmak
パチくる	パチンコをする	pachinko	Japon atari oyunu oynamak

¹² タピる(tapiru) eylemi, 2019 yılında en popüler 10 yeni sözcük yarışmasında 5. sırada ödül kazanmıştır. Ortaokul, lise ve üniversite çağındaki genç kızlar arasında kullanımının yaygın olduğu söylenmektedir.

<https://hochi.news/articles/20191202-OHTIT50199.html?page=1> (Erişim Tarihi: 04.07.2025)

(pachikuru)			
パニク (panikuru)	パニクする	panic	panik yapmak
フィーバー (fībaru)	フィーバーする	fever	çılgınlık yapmak, heyecanlanmak
フォロー (fororu)	フォローする	follow	takip etmek
ペダ (pedaru)	ペダンチック	pedantic	bilgiçlik taslamak, ukalalık yapmak
マク (makuru)	マクドナルドに食べに 行く	McDonald's	McDonald'sa gidip yemek yemek
ミス (misuru)	ミステークをす	miss	hata yapmak
メモ (memoru)	メモをとる	memo	not tutmak
モス (mosuru)	モスバーガーに食べに 行く	Mos Burger	Mos Burger'a gidip yemek yemek
ラーメ (raameru)	ラーメンを食べる	ramen	ramen yemek
リベ (riberu) *	リーベする	"Liebe"(Alm)	aşık olmak, sevmek
リム (rimuru)	リムーブする	remove	takip ettiğin hesaptan çıkmak
レク (rekuru)	レクチャーする	lecture	ders vermek

Kaynak: (I)Nihongo Zokugo Daijiten(2003), (II) Wakamono Kotoba Jiten(2005), (III) Heisei no Shingo Ryūkōgo Jiten(2019)

Analiz kaynağı olarak, 2003-2005 ve 2019 yıllarına ait üç matbu sözlük kullanılmıştır. Tablodaki eylemler biçimbilimsel olarak incelendiğinde Katakana (kök) + Hiragana (ek) birleşimleri, birkaç farklı formda karşımıza çıkmaktadır. Sözcüklerin eylemleştirilmesine yönelik eğilim Japoncada genel olarak eylemlerin sonunda bulunan 「る(-ru)」 hecesiyle sağlanmaya çalışılmıştır. Bir anlamda bu tür yapılar için 「る(-ru)」 hecesinin çok işlek bir eylem türetim eki olarak kullanıldığı da söylenebilir. Sözcüklerin oluşturulma standardına bakıldığında, Katakana (kök) kısmı oluşturan yabancı kökenli sözcüğün, ilk iki hecesinin alınarak yeni sözcüğün başına yerleştirildiği örnekler toplam 32 eylemde görülmektedir.

Örn.9 レクチャー + する → レク(relu-ru)(ders vermek)

レクチャー 「katakana, "lecture" (ing)」 + する 「hiragana, "yapmak"(jap)」

Ardından orijinal sözcüğün ilk üç hecesinin alınarak 「る(-ru)」 hecesiyle birleştirildiği kombinasyonlar ise 8 eylemle tabloda yer almaktadır. Bazı alıntı sözcüklerle (ad/eylem) 「する(suru)(yapmak)」 eylemi kullanılmamakta olup, biçimsel olarak farklı eylemlere de rastlanmaktadır. Bu tür örneklerden standardın dışına çıkan istisnai eylemler olabileceği de anlaşılmaktadır. İstisnai eylemlere 「行く(iku)(gitmek)、歌う(utau)(şarkı söylemek)、乗る(noru)(binmek)、吸う(suu)(içine çekmek)、飲む(nomu)(içmek)、食べる(taberu)(yemek)、作る(tsukuru)(hazırlamak)」 gibi örnekler de eklenebilir.

Örn.10 トラブル (を) + 起こす(?) → トラブルる (torabu-ru) (sorun çıkarmak)

ト ラ ブ ル 「 katakana, “trouble”(ing) 」 + 起 こ す (okosu) 「 hiragana, “meydana getirmek, oluşturmak”(jap)」

Yine sözcüğün ilk dört ve beş hecesinin alınarak eylemleştirildiği yapılar nadir de olsa 2 eylemde görülmektedir.

Örn.11 スタンバイ + する → スタンバる (sutanba-ru) (hazır olmak, beklemek)

スタンバイ 「katakana, “standby” (ing)」 + する 「hiragana, “yapmak”(jap)」

Analiz sonuçlarından en ilginç olanı ise, Katakana (kök) kısmındaki orijinal sözcükte uzatma işareti 「—」 ve sessiz hecelerin çift okunmasını sağlayan küçük 「つ (tsu)」 hecesi olduğunda, bunların bu kısaltma yapısı oluşturulurken eylemden çıkarılmasıdır. Bu tür sözcüklere örnek olarak yukarıda bahsedilen 8. *örneğin* içeriği gösterilebilir. Son olarak telaffuzdaki ses uyumu göz önüne alındığında, birleşim sözcüklerinin ilk iki hecesi değil de sonraki iki hecesinin kullanıldığı eylemler de karşımıza çıkmaktadır. Bu üç farklı oluşumla meydana gelmiş eylem sayısı ise 12’dir.

Örn.12 カラオケ + する → オケる (oke-ru) (karaoke yapmak)

カラオケ 「katakana, “karaoke”(jap/ing)」 + する 「hiragana, “yapmak”(jap)」

Ayrıca, bu yapıyı oluşturan yabancı kökenli orijinal sözcüklerin türleri incelendiğinde sadece eylemlerden değil adlardan da faydalandığı görülmektedir. Tablo 1’de toplam 54 eylem bulunmaktadır.

Bu tablodaki birleşim sözcüklerinin dışında, Tablo 2’de son yıllar içerisinde gençler arasında türeyen yeni ifadelerin analizi de yapılmaya çalışılmıştır. Ishiguro Kei (2024, s.149), Genç Dili ifadeleri üzerine bir çalışma yapmış ve incelemesinde günümüz Japon gençlerinin sıklıkla kullandığı ad, önad, eylem kısaltmalarıyla belirteç, bağlaç ve ünlemlere varana kadar çeşitli sözcük türlerinin yapılarına değinmiştir. Tablo 2’de, ilk tabloda verilmiş eylemlerin *aynısı verilmemiş* olup, günlük argo dilde ve internet argosunda kullanılan güncel farklı eylemler tabloya yansıtılmıştır.¹³

Tablo 2: Katakana + 「る (-ru)」 Kombinasyonu

Kısaltma Sözcük	Biçimsel Japonca Açılımı	Kaynak İngilizce Sözcük	Türkçe Anlamı
インスタる (insutaru)	インスタグラム	Instagram	Instagram’a yüklemek
ウバる	ウーバーイーツで	Uber Eats	Uber Eats’den yemek

¹³ Tablo 2’deki eylemler, Ishiguro (2024) ve 2021 yılında Japon bir internet sitesinde bu yapının özelliklerini taşıyan eylem listesinin sözcükleri incelenmesi sonucu tabloya yansıtılmıştır.

<https://cotohajime.net/2021/05/21/japanese-slang-katakana-plus-ru/> (Erişim Tarihi: 04.05.2025)

(ubaru)	食事をオーダーする		sipariş etmek
ウィキる (wukiru)	ウィキペディアで調べる	Wikipedia	Vikipedi'de arama yapmak
スタバる (sutabaru)	スターバックスに行く	Starbucks	Starbucks'a gitmek
ジョナる (jonaru)	ジョナサンに行く	Jonathan's	Jonathan's restoranına gitmek
チキる (chikiru)	チキンになる	chicken	korkmak, tırsamak
ドトる (todoru)	ドトールに行く	Doutor	Doutor Kafe'ye gitmek
ハウる (hauru)	ハウリングを起こす	howling	uğultulu yüksek ses çıkarmak
バズる (bazuru)	バズ	buzz	söylenti yaymak
パスる (pasuru)	パスする	pass	geçmek, sınavı kazanmak
ネゴる (negoru)	ネゴシエーションする・ネゴする	negotiation	uzlaşmak, anlaşmaya varmak
ヤフる (yafuru)	ヤフーで検索する	Yahoo	Yahoo' da arama yapmak

Tablo 1 ve Tablo 2'deki eylemler, Japoncada yabancı kökenli sözcüklerin eylem formasyonu ile nasıl entegre edildiklerini gösteren örneklerdir. Bu eylemler zamanla yerleşik Japonca eylem sistemine dâhil olmuşlardır. Söz konusu bu yapılar, yabancı dillerden Japoncaya girmiş alıntı sözcüklerin, Japoncada eylem olarak kullanılabilmeleri için 「る(-ru)」 hecesinin eklenmesi yöntemiyle çekimli biçime dönüştürülmüş sözcüklerde görülmektedir. Her iki tablonun incelenmesi neticesinde, bu tür birleşimlerin çoğunlukla Katakana kök sözcüğün ilk iki veya üç hecesinin alınarak 「る(-ru)」 hecesi ile birleştirilmesiyle oluşturulduğu; bunun ise Japonca eylem çekim sistemine uygun şekilde türetilmiş yeni eylemlerin ortaya çıkmasına olanak sağladığı belirlenmiştir.

Eylem çekimi açısından bakıldığında, bu yapıya sahip eylemler Japoncadaki yeterlilik kipi 「～られる(-rareru) (-ebilmek/-abilmek), olumsuzluk eki 「～ない(-nai)(-me/-ma)」 ve geçmiş zaman eki 「～た(-ta) (-di/-dı) ile de çekimlenebilmektedir. Yani, türetme kalıplarına uygun bir biçimde native fiiller gibi çekimlenebilirler.

Örn.13 ググ + れる → ググれる (gugureru) (Google'da arama yapabilmek)

Örn.14 ミス + らない → ミスらない (misuranai) (hata yapmayan)

Örn.15 サボ + った → サボった (sabotta) (kaytardı, tembellik yaptı)

Yapılan analizler doğrultusunda, bu birleşimlerin Japoncanın sözcük türetme ve eylem oluşturma mekanizmalarında önemli ve belirgin bir yer edindiği gözlemlenmiştir. Diğer yandan, Katakana (kök) kısmına 「る(-ru)」 hecesi eklenen her sözcüğün kısaltma diline çevrilemediği de

tespit edilmiştir. Bu durum, Japoncanın kendi içindeki türetme morfolojisi bağlamındaki sözcük oluşumu hususunda sınırlı uygulama alanına sahip olduğunu göstermektedir. Örnek verecek olursak; anlamı “program, veri veya dosya indirmek” olan İngilizce “download” sözcüğünün sonuna 「する(suru)」 yani yapmak eylemi getirilebilmektedir. Ancak sadece 「る(-ru)」 hecesi ile birleşiminden oluşan bir kısaltma sözcüğe rastlanmamaktadır. Esasen “download” sözcüğünün Japoncadaki kısaltması “DL” olarak internet sözlüklerinde geçmekte ve internet argosu olarak bilinmektedir.

Örn.16 ダウンロード + する (daunrōdo suru) (indirmek)

ダウンロード「katakana, “download” (ing)」 + する「hiragana, “yapmak”(jap)」

→ ダウンロードする (daunrōdo suru) ○

→ ダウンロードる (daunrōdo-ru) / ダウンる (daun-ru) X

Kısaltma sözcüğü; “download” → “DL”

Japoncadaki 「インストール(insutōru)(install), キャンセル(kyanseru)(cancel)」 gibi daha pek çok Katakana sözcük için bu durumun geçerli olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışma, Japoncada yabancı kökenli Katakana sözcüklerle Hiragana eklerin birleşimi sonucu ortaya çıkan eylem yapılarının biçimbilimsel özelliklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Yapılan analizden çıkarılan sonuçlar şu şekildedir;

- Katakana (kök)+ Hiragana (ek) birleşimleri, Japoncada *sözcük üretimi, eylem türetimi* ve *dil içi dönüşüm* açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu yönleriyle Katakana (kök) + Hiragana (ek) birleşimleri, Japoncanın esnekliğini ve yabancı etkilerine açık olduğunu göstermektedir.
- Normal eylem çekimlerinde görülen çeşitli çekimlerin bu yapılarda da kullanımının mümkün olduğu görülmektedir.
- Eylemlerin biçimbilimsel çözümlemesi sonucunda, genellikle Katakana kökün ilk iki ya da üç hecesinin alınarak 「る(-ru)」 hecesiyle birleştirildiği ve böylece yeni bir eylem türetildiği anlaşılmıştır. Bu eylemler zamanla standart Japonca eylem çekim sistemine de entegre olmaktadır.
- Bu yapılar, Japoncanın yabancı kelimeleri yalnızca ödünç almakla kalmayıp, onları kendi dilsel sistemine dâhil ettiğini de göstermektedir. Dilin dinamik yapısı, teknolojik gelişmeler ve kültürel etkileşimlerle daha da çeşitlenmektedir.
- Biçimbilimsel olarak bu yapılar, dilin yabancı unsurları nasıl özümlediğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda Japonca dil yapısının çekim zenginliğini de yansıtmaktadır. Bu durum, Japoncanın hem dış etkilere açık hem *biçimbilimsel olarak üretken* hem de *esnek* bir dil olduğu gerçeğini yansıtmaktadır.
- Bu tür yapılar, yalnızca dilbilimsel açıdan değil, *toplumsal dil kullanımı, dil inşası* ve *dil değişimi süreçlerinin* anlaşılması açısından da incelenmeye değer görülmektedir.

- Özellikle Katakana (ad/eylem) + 「ろ(-ru)」 ekinin birleşimiyle türetilen eylemler sosyal medya, genç dili ve popüler kültür içerisinde ortaokul, lise ve üniversite gençliği tarafından yoğun biçimde kullanılmaktadır. Diğer kullanım alanlarına kıyasla internet argosu, anime ve mangalar ile oyunlarda bu yapının daha çok kullanıldığı gözlemlenmiştir.
- Dili kısaltma ve sadeleştirme eğilimi içerisinde olan bu yeni sözcük türetme yönteminin minimalizm kuramından da etkilendiği tahmin edilmektedir.
- Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmış ve nitel bir çalışma olmasından dolayı matbu sözlük incelemesi ile sınırlı tutulmuştur. Topluma ulaşmış ve kabul görmüş bu tür sözcüklerin derlem kaynağı olan sözlüklerin inceleme açısından en doğru ve en güvenilir kaynaklar olduğu bilinmektedir. Üç matbu sözlük içerisinde araştırmaya konu olan yapılara bakıldığında, sözcüklerin ilk iki hecesinin alınarak yeni sözcüğün başına getirildiği örnekler toplamda 32 eylem olarak en fazla oranda görülmüştür.
- Üniversite çapında genç dil öğrencilerinin bu eylemlerin kullanımını anlamalarının, Japonca dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabileceği düşünülmekte, gelecekte de türetilmeye devam edilecek bu tür yeni sözcüklerin, yeni nesil tarafından oldukça hızlı bir şekilde benimsenmesi beklenmektedir. Ayrıca, bu sözcüklerin genç kuşaklar tarafından hızla benimsenmesinin de dilin evrimine ve kültürel aktarımına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Japoncadaki Katakana + Hiragana birleşimleri, dilin biçimbilimsel dinamizmini göstermesi bakımından oldukça önemli ve sistematik yapılardır. Bu sistematik yapıların detaylı bir biçimbilimsel analizinin yapılması hem Japoncanın güncel kullanımını anlamak hem de dilbilimsel yaklaşımlara katkı sağlamak açısından değerli sonuçlar sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Çiftçi, Ümmühan Sâre (2023). "Japoncadaki "Genç Dili" (Wakamono Kotoba) ve Bu Dilin Türk Öğrenciler Tarafından Algılanışı". (Ed. Ayşe Nur Tekmen ve Tsuyoshi Sugiyama). *Japon Dili İncelemeleri V*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 105-124.
- Erdem, Mevlüt (2014). "Türkçede Çekim ve Türetim Morfolojisi ve Sözlüklere Yansıması". *Turkology and Linguistics Eva Agnes Csato Festschrift*, 141-150.
- Eryiğit, Gülşen (2016). "Biçimbilimsel Çözümleme". *Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi*, 5(2), 1-23.
- Ishiguro, Kei ve Ishiguro Ai (2024). *Gengogakusha mo Shiranai Nazona Nihongo*. Tokyo: Kyōikuhyōronsha Yayınevi.
- Kamacı Gencer, Duygu (2020). "Biçimbilim/Morphology". (Ed. Erdoğan Boz). *DİLBİLİM Teorik ve Uygulamalı Alanlar* Ankara: Gazi Kitabevi, 279-308.
- Katō, Tikara (2005). *Wakamono Kotoba Jiten. (Genç Dili Sözlüğü)* Nagoya: Chūbu Japonya Eğitim ve Kültür Toplantısı Yayınları.
- Kubozono, Haruo (2006). "Wakamono Kotoba-no Gengo Kouzou". *Wakamono Kotoba Daikenkyū*, Özel Sayı, Vol.35, No.3, 52-59.
- Maekawa, Kikuo vd. (2014). "Balanced Corpus of Contemporary Written Japanese". *Lang Resources & Evaluation* 48, 345–371. (<https://doi.org/10.1007/s10579-013-9261-0>)

- Matsumura, Akira (2019). *Daijirin Sözlüğü*. Tokyo: Sanseido Yayınevi.
- Müldür, Fatih (2016). "Noam Chomsky'de Üretici Dilbilgisi: Derin Yapı ve Yüzey Yapı Ayrımı". *Kaygı, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi* (27), 59-74. (<https://doi.org/10.20981/kaygi.286647>)
- Özsoy, Sumru (1997). "Chomsky'nin Sözdizim Kuramına Bir Bakış". *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, (8), 9-12.
- Yonekawa, Akihiko (1996). *Gendai Wakamono Kotoba Kō*. Maruzen Raiburari 210. Tokyo: Maruzen Yayıncılık.
- Yonekawa, Akihiko (2003). *Nihongo Zokugo Daijiten*. Tokyo: Tokyodo Yayınevi.
- Yonekawa, Akihiko (2019). *Heisei no Shingo Ryūkōgo Jiten*. Tokyo: Tokyodo Yayınevi.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <https://esinesen.com/tag/japonca-transkripsiyon-sorunlari/> (Erişim Tarihi: 12.04.2025).
- <https://hochi.news/articles/20191202-OHT1T50199.html?page=1> (Erişim Tarihi: 04.07.2025)
- <https://cotohajime.net/2021/05/21/japanese-slang-katakana-plus-ru/> (Erişim Tarihi: 04.07.2025)
- <http://www.dilbilimi.net/kuramlar.htm> (Erişim Tarihi: 09.05.2025).
- <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/> (Erişim Tarihi: 20.04.2025).
- <https://kotobank.jp/> (Erişim Tarihi: 23.04.2025).
- <https://dictionary.cambridge.org/> (Erişim Tarihi: 22.04.2025).
- <https://www.webl.io.jp/> (Erişim Tarihi: 23.04.2025).
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.04.2025).

Edebiyatta Değişibilim

Prof. Dr. Ünsal Özünlü

Günce Yayınları

Berna Akyüz Sizgen

POSTMODERNİZM KAVŞAĞINDA

Selim İleri Romancılığı

Günce Yayınları

FEMİNİST EDEBİYAT KURAMI BAĞLAMINDA

GÜLTEN AKIN ŞİİRİ

GÖKAY DURMUŞ

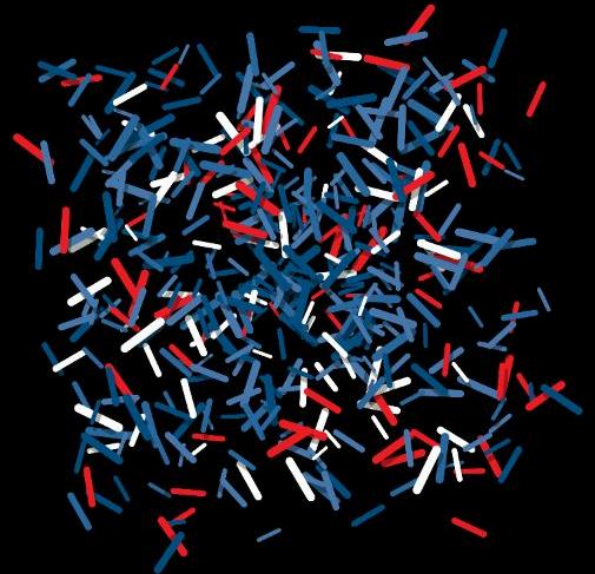

Günce Yayınları

FRANSIZCA VE TÜRKÇENİN SÖZDİZİMİ

KARŞITSAL VE DAĞILIMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

Dr. Yusuf Topaloğlu

Günce Yayınları